

DELAVEC

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

Izhaja 10., 20. in 30. dne
v mesecu.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 4.—, celoletno
48 Din. — Za člane izvod
po 1-10 Din.

Oglaš po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Plamacije so poštnine
proste.

Glasilo Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Vsem!

V združenih tvornicah stekla, ki imajo svoje obrate v Zagorju in Hrastniku se je pričela težka borba, ki jo mora spremljati vse naše delavstvo z največjo pažnjo.

To podjetje hoče znižati sedanje delavske plače za četrtno. Delavstvo pa je odgovorilo z obrambno stavko, ki je obrambna stavka vseh delavcev: Če ni več meje nasilja in ni več pravic, — potem se bo obračala krivica danes proti drugemu, jutri proti Tebi.

Zato stopi v vrste bojnikov, pomagaj v tem boju, ki obeta biti oster, in hud.

Podjetje je celo na poziv inspekcije dela odgovorilo, — da se za enkrat ne more pogajati.

Zahteva po znižanju delavskih plač za eno četrtno je popolnoma neupravičena, — in bi bila vkljub temu, da je dolar zadnji teden nekoliko padel — za kako dolgo še ne vemo, — baš nasprotna zahteva delavstva upravičena.

Zakaj plače so v tej tovarni polovico nižje kot pred vojno, izdelki pa za tretjino dražji. Vkljub temu gre podjetju baje slabo.

Mesto, da bi posvečali voditelji naše industrije svoje najboljše sile proučevanju in sanaciji pravih vzrokov kritičnega stanja, v kojem se po njihovih zadržanih naša industrija nahaja, — se boje pravih števil in iščejo vzrokov tam, kjer jih ni. Naši šukljati niso Rathenau, celo Stinnesi ne, — ampak možje, ki iščejo svoje slave v tem, da slačijo žive mrličje in grabijo njihove cape. Zato jim ne bo zgradil nihče spomenika, tudi slovenska industrija ne, če jo bodo vodili enkrat možje širokega pogleda.

Hrastnik je signal za vse delavstvo in dokaz, da se ti gospodje pred ničemur ne strašijo in da hočejo iti do kraja. Tudi delavstvo pojde do kraja.

Teško sicer — a zavest, da je naša borba pravična, bo vlila vsem našim zapunikom podvojene energije.

Na delo od moža do moža, da bo zmagala pravica in da se dokaže, da si delavstvo ne da kože sleči.

Služaj Hrastnik je tipičen slučaj za postopanje slovenske industrije in njenih interesnih zastopstev napram delavstvu.

Za povojno Ljubljano podobne obdelave statističnega gradiva nimamo pri rokah. Ako bi veljala analogija s predvojno socialno strukturo bi delalo pridobitno 26.400 ljubljanskih prebivalcev, ki bi se delili po zgornjih kategorijah takole:

samostojni poklici	3.690
nastavljeni in uradniki	4.440
delavci in slugi	13.200
učenci	1.040
dninarji	350
pomož. rodb. člani	500
hlapeci in dekle	3.180

Če napravimo iz tega tri kategorije, dobimo 3690 samostojnih, 4440 uradnikov in 18.270 delavcev oziroma slug.

V uradih in železnicah je zaposlovala država leta 1910. skupaj 1.233 delavcev in 1.815 uradnikov; v to število pa niso všteti monopolski delavci in častniki. Skupaj z vsemi temi je zaposlovala država gotovo petino ljubljanskega produktivnega prebivalstva. Po analogiji moremo sklepati, da zaposluje danes država v Ljubljani okrog 5.000 oseb, industrija in obrt 8.000 trgovina 6.500, poljedelstvo 1.000, prosti poklici, hlapeci in dekle 3600.

Glasm štistike pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev je zavarovanih pri ljubljanski ekspozituri nad 20.000 oseb in je znašal povprečni delavski zaslužek koncem leta 1922 na zavarovanja 650 Din, (sem so všteti tudi vajenci in dekle).

Če povečamo ta znesek na 700 Din, bi zaslužilo 18.000 ljubljanskih delavcev danes na mesec 12,6 milijonov dinarjev, na leto pa 158 milijonov dinarjev.

Zaslužek uradnikov in nastavljenecv se mora ceniti nadaljnjih 50 milijonov dinarjev. — Te plače so s predvojnimi plačami — te sedaj v kričečem nesoglasju. Opiraje se na statistike, ki jih je izdelala Strokovna komisija za Slovenijo moremo ceniti, da so povprečno najmanj za tretjino manjše, nego so bile pred vojno. Ali je pri tem mogoče misliti, da bi se izšlo iz delavskih in uradniških plač še 50 milijonov letno, to je daljnjo četrtno? To je nemogoče. Delavstvo in nastavljenstvo tistega dela plač, s katerim je plačevalo pred vojno stanovanja, že sedaj ne dobiva.

Vsako povišanje stanarin brez istčasnega povišanja plač pa mora imeti v najugodnejšem slučaju le to posledico, da bi se gradilo na račun življenjskih sredstev delavstva.

Položaj hišnih posestnikov.

Hišni posestniki so dobili v Ljubljani na neto najemnin leta 1914 skupaj 4.566.142 kron, v letu 1922 se je zvišala ta vsota na 4.955.036 Din. Za sedanje stanje nimamo podatkov, mnenja pa smo, da ne more znašati mnogo več, kakor leta 1922. Od te vsote gre v Ljubljani 32% za državne in občinske davke (brez vodarine). V drugih mestih Slovenije pa mnogo več, v nekaterih do 90% najemnine.

Po sedanjem vladinem projektu se zviša ta vsota računano polovico predvojne krone na 10 Din — na 27,8 milijonov dinarjev.

Mi si ne prikivamo, da pri tem, da bi dajali hišni lastniki 90 odstotkov najemnine za davke, kakor se to danes po nekod dogaja, ne more ostati. Take izraste je treba odpraviti in določiti najvišjo mero, katero skupno obdavčenje najemnin ne sme prekoračiti. Vendar se po našem mnenju hišnim posestnikom ne bo godila krivica — to trditev

bomo še utemeljili, ako se potegne ta meja precej visoko.

Ako bi znašala ta meja 60 odstotkov, bi dobila država in občina iz same Ljubljane na davkih okrog 15 milijonov več, nego do sedaj. Tega denarja država in občina za kritje tekočih izdatkov ne rabita, ker sta uravnovesile svoje proračune že na drug način. Tu ponovno opozarjamo na to, da predvideva vladni načrt za vsa država bagatelno subvencijo 5 milijonov dinarjev, dasi ravno se da dobiti in se bo dobilo ravno iz virov, ki jih odpira sam načrt stanovanjskega zakona neprimerno večje kritje!

Treba bo najti poti in sredstev, da se bo stekal ves suficit davščin, ki bo nastal iz povišanih najemnin po najkrajši poti v fond za nova stanovanja in da bodo zagrabile davčne oblasti povišane najemnine takoj, ne morda čez eno leto ali še pozneje.

Proti temu se tudi hišni posestniki ne morejo upravičeno upirati. Res je, da jim nalaga stanovanjski zakon, ki je postal potreben kot posledica vojne in inflacije, marsikako težko breme. Ravno tako pa je tudi res, da sta jim prinesla vojna in in inflacija povprečno take koristi, ki sta bremena popolnoma odtehtala. Poglejmo si to natančneje!

Zgoraj smo rekli, da cenimo, da je zazidanih v ljubljanskih hišah 67 milijonov zlatih dinarjev. Cenitev da je bila ena tretjina od tega kapitala izposojena, da je bilo na ljubljanskih hišah torej 22 milijonov dolgov, je gotovo verjetno. Kaj pa je s temi zadolžitvami sedaj?

Hipotekarne zadolžitve so padle — pri obeh zavodih na približno 3% predvojnega iznosa! Lastniki so na boljsem za skoro 45 milijonov zlatih ali 575 milijonov papirnatih dinarjev! Tako izgleda druga stran posledic vojne in inflacije! Gotovo je, da vsa ta vsota ni šla v dobro le hišnim lastnikom in le ljubljanskim hišnim lastnikom.

Vidi se iz tega, da trditev, da so prejeli iz tega naslova toliko, da lahko prenašajo bremena, ki jim jih nalagajo omejitve stanovanjskega zakona, ni brez podlage, čeprav za vsakega posameznika ne velja, ampak samo zapovprečju.

Sodelovanje podjetij.

V znesku 50 milijonov dinarjev bi morali prispevati — ako vporablamo načelo, da mora vsak obrat za svoje delavstvo sam graditi, država industrija in obrt, trgovina in poljedelski obrati po razmerju 5:8:6.5.

Torej država z 12 milijoni, industrija in obrt z 20 milijoni, trgovina s 16 milijoni. Za industrijo, obrt in trgovino bi moral biti prispevek toraj enak 25 odstotnemu povišku delavskih plač.

Taka obremenitev pa bi bila le za dve leti potrebna. Pozneje bi zadostovala 5 odstotna obremenitev.

Ne eden izmed navedenih virov se ne da lahko tako izrabiti, da bi zmozel financirati potrebno gradbeno akcijo iz tekočih sredstev, zato se mora zidati le z izposojili, ki bi se vračala na dolgo dobo. Za amortizacijo pa se mora najti takoj sredstva za obdavčenje obrti in industrije ter hišne posesti ter državnih prispevkov.

O izposojilih.

Pred vojno so imeli naši hipotekarni zavodi nad polovico svojega kapitala založenega v hipotekah in le malenkosti v kratkodobnih kreditih. Danes pa je narobe.

Mestna hranilnica ima na izposojilih n. pr. l. 1923. nad 86 milijonov dinarjev

Stanovanjski problemi.

(S posebnim ozirom na Ljubljano.)

I. Uvod.

V naslednjem skušamo osvetliti z več strani sedanjo stanovanjsko krizo. Pri tem polagamo važnost na to, da predložimo razne pri tem v poštev prihajajoče probleme v številkah. Te številke kažejo že same od sebe na smeri, v katerih mora zastaviti naša stanovanjska politika svoje sile. Zlasti pa dajejo predstavo o sredstvih, ki so za odpravo stanovanjske bede potrebna.

Da bo naša naloga lažja, smo se omejili pri konkretnem proučevanju stanovanjske krize in ž njo združenih pojavov samo na mesto Ljubljano.

Marsikaj, kar bomo na podlagi teh konkretnih opazovanj videli, pa velja brez vsakega dvoma tudi za druge kraje, tako, da lahko sklepamo na podlagi tega na splošne smernice, ki bi se jih morala držati naša stanovanjska politika.

Koliko manjka v Ljubljani stanovanj?

Bilo je	prebivalcev	hiš	štev. oseb v stan.
» 1890	33198	1461	22.7
» 1900	39335	1777	22.5
» 1910	46630	2134	21.8
» 1921	55312	2271	24.8

Normalni prirastek prebivalstva znaša 2 odstotka.

Vsako leto je treba zgraditi 45 hiš s povprečno pet stanovanj ali 225 stanovanj. Ker manjka v Ljubljani glasom statistike prošelj pri stanovanjskem oblastvu okrog 900 stanovanj (kar je razvidno tudi iz zgornje statistične tabele) se mora zgraditi v Ljubljani — ako se hočemo približati v dveh letih normalnim razmeram — ti dve leti vsako leto po 675 stanovanj.

Vsa tri povojna leta se je zgradilo v Ljubljani le okrog 300 stanovanj. Tako smo daleč od tega, da bi se bližali normalnemu stanju — temveč se kriza vedno bolj zaostruje.

III. Pregled čez zazidan in za nove zgradbe potreben kapital.

Ako cenimo, da je stalo pred vojno stanovanje v Ljubljani 6.000 K, bi

predstavljalo 11.257 stanovanj vrednost 67 milijonov zlatih kron (ali eno milijardo sedanjih dinarjev). Vrednost stanovanj, ki bi jih bilo treba prihodnji dve leti dograditi, pa 4 milijone zlatih dinarjev ali 60 milijonov sedanjih dinarjev. Pozneje pa bi zadostovala tretjina.

Računamo, da se zida danes povprečno celo nekaj ceneje, ko pred vojno, zlasti, ako se gradi po cenejših gradbenih metodah.

Okrog 40 do 50 milijonov dinarjev, pa bi si morala staviti velikopotezna stanovanjska gradbena akcija za Ljubljano za bodoči dve leti na vsak način v svoj proračun, za pozneje pa vsako leto po 12 milijonov dinarjev. (Pri tem vidimo takoj, da pomenja onih 5 milijonov dinarjev, ki jih hoče votirati ministrstvo za socialno politiko za zgradbeni fond za celo državo le kapljico v morje, ki ne predstavlja niti malega dela tega, kar je država po vsej pravici dolžna storiti za stanovanja svojih nameščencev).

IV. Odkod je mogoče dobiti ta kapital?

Ako bi hoteli kriti ta denar iz tekočih dohodkov narodnega gospodarstva bi ga morali kriti na ta način, da omejimo življenjski standard delavcev, ali na ta način, da zmanjšamo dobiček, ki ga nosi hišna posest in obratovanje.

A. Položaj delavcev.

Po uradni statistiki iz leta 1910 (Berufsstatistik nach den Ergebnissen der Volkszählung vom J. 1910. — Karl Gerolds Sohn Wien.) je bilo zaposlenih od 41.727 ljubljanskih prebivalcev 19 tisoč 917, to je 48 odstotkov pri poklicnem delu. Ti so se delili po posameznih kategorijah takole:

	zaposlenih	%
samostojni podjetniki	2.782 ali	13.8 %
nastavljenci	3.262 >	16.3 %
uradniki, delavci in uradne slugi	10.095 >	50.— %
učenci	843 >	4.— %
dninarji	273 >	1.3 %
pomožni rodb. člani	380 >	1.9 %
hlapeci in dekle	2.440 >	11.7 %

na menice, tekoč račun in naložbe in le 11 milijonov na hipoteke, pred vojno pa je imela naloženega večino šestkrat večjega kapitala v hipotekah. To je treba spremeniti, pa se bo našlo pri vsem pomanjkanju denarja dovolj kapitala za gradbeno akcijo.

Kapital se danes boji graditi. To radi prenizkega obrestovanja in nestalne valute. Zato je treba v zadnjih dveh smereh pomoči države. Sredstva, ki bi jih država z davki zbiralala, naj bi služila pred vsem za varščino proti riziku, ki grozi kapitalu v teh dveh ozirih. Če se bo to zgodilo, bo mogoče vplivati na to, da bodo vsak pod vplivom države in občin in drugih javnopravnih korporacij stoječi zavodi svojo kreditno politiko popolnoma spremenili.

Posledice poživljenja gradbene obrti.

V ljubljanski oblasti je bilo pred vojno nad 3000 zidarjev in tesarjev. Vsi vegetirajo danes brez posla. Gradbena akcija velikega obsega bi dala vsem posla in s tem silno razbremenila prenatrpan delovni trg. Vsa z gradbeno delavnostjo zvezana podjetja bi oživela, brezposelnost bi se omejila. Nekaj na nezdravih temeljih stoječe obrti bi sprememba kreditne politike morda sicer težko za-

dela: a treba se bo privaditi načelu, da spadajo k podjetju tudi delavska stanovanja, ne samo poslovni lokali. Podjetja in obrti, ki tega niso zmožni, zagurati, naj se umaknejo drugim.

RESUME.

V tej študiji smo pokazali, s kakimi svotami mora računati velikopotezen gradbeni načrt.

Da na račun sedanjih plač delavcev in nameščencev ne bo mogoče nič zidati.

Da bo mogoče dobiti od hišne rente in obrti in industrije znatna denarna sredstva za pospeševanje gradbene podjetnosti.

Da bo pa v kljub temu iz tekočih dohodkov hišne rente, obrti in industrije težko financirati gradbeno akcijo, kakor je potrebna. Da je treba delati za to z izposojili. Končno, da je treba v svrhu zagotavljanja potrebnih kreditov z vsemi sredstvi vplivati na to, da se kreditna politika hranilnic in hipotekarnih zavodov iz temelja spremeni in da se bodo potom davkov nabrana sredstva najbolje vporabila, ako se omogoči z njimi sprememba te kreditne politike.

V teh smereh je treba tudi podpore države.

Gospodarski svet.

Po členu 45 Vidovdanske ustave bi se moral osnovati v naši državi gospodarski svet, kot posvetovalni organ pri izdelavi socialnih in gospodarskih zakonov.

Gospodarski krogi se za to institucijo živo zanimajo. Skupščine trgovskih in obrtnih zbornic so se ž njo opetovano bavile. Zagrebška revija »Bankarstvo« pa priobčuje cel niz študij in predlogov, ki se bavijo s to institucijo.

Delavska zastopstva pa se obnašajo napram njej hladneje, ker se boje, da bi se razvila iz te institucije nekaka gosposka zbornica, ki bi imela delavstvu sovražno večino. Vendar se nam zdi, da bi ne bilo prav, da bi se omejevalo tu delavstvo na golo negacijo.

Gospodarski svet je institucija, ki je po ustavi predvidena. Zato je verjetno, da se bo oživela, pa če bodo delavska zastopstva pri tem sodelovala ali ne. Samo, da bi moral zadobiti v poslednjem slučaju gospodarski svet res tako obliko, ki bi jo delavstvo moralo odkloniti, — med tem ko se da zamisliti njegova organizacija tudi tako, da bi jo moglo sprejeti tudi delavstvo.

Najbolj utemeljeni ugovor proti instituciji gospodarskega sveta je tale:

Mi že imamo institucije, ki imajo pol javnopraven značaj in, ki imajo med drugim nalogo, da sodelujejo kot posvetovalni organ pri izdelavi socialnih in gospodarskih zakonov. To so trgovske in obrtniške zbornice, kmetijske družbe, delavske zbornice itd. Vse te institucije res niso osnovane po primeru parlamentov. A to je prej njihova vrлина, kot njihova slaba stran. Stara resnica je, da se na plenarnih sejah parlamentov le govori in glasuje, — izdeluje pa se v ožjih kroških odborov in v samotnih izbah referentov. Če leži glavni smisel gospodarskega sveta baš v izdelovanju in presojanju načrtov — potem se gospodarski svet ne sme organizirati po vzoru parlamentov, ampak po vzoru zgoraj imenovanih stanovskih zastopstev. Ta zastopstva so cenejša in imajo že sedaj široko razpleteno organizacijo, ki je za sodelovanje pri zakonodaji sposobnejša, kakor pisana zgornja zbornica, kot kakoršna si zamišljajo gospodarski svet nekateri. Ker je tako, menijo nekateri, ni razumljivo, čemu bi nam bil tak parlament — ki bi užival gloriolo strokovnjaštva, — med tem, ko bi zastopale tudi v njem zastopane skupine le svoje razredne interese. —

Ta ugovor ima mnogo zase. Delavstvo se za gospodarski svet, ki bi bil sestavljen po vzoru parlamenta, res ne more ogrevati.

Vendar je mogoč po našem mnenju izhod, ki bi stvari koristil in bil tudi za delavstvo sprejemljiv.

Ta izhod bi bil v tem, da bi se gospodarski svet ne osnoval poleg zgoraj

omenjenih interesnih zastopstev, ampak bi predstavljal samo nekako zvezo med njimi.

Vsa zgoraj omenjena stanovska zastopstva imajo svoje državne centrale in svoja pokrajinska in oblastna predstavništva.

Ne bilo bi brez koristi, ako bi se vstvarila v centrali in v pokrajinah skupna zajednica, ki bi jo tvorila ta stanovska zastopništva.

Zajednica stvorjena iz državnih central bi bila državna centrala gospodarskega sveta, zajednice v pokrajinah pa pokrajinska predstavništva gospodarskega sveta. Vse te instance bi bile samo administrativno nad in podrejene, — svoje funkcije pa bi lahko opravljale popolnoma paralelno, kakor je to n. pr. pri sodiščih. Kakšne koristi si obojamo iz take kooperacije?

Posamezna stanovska zastopstva bi pri oddajanju mnenj svoja stališča vedno medsebojno spoznavala. To bi sicer nasprotujočih si interesov ne odstranjalo, vendar bi bili, rekli bi, po medstanovskem prediskutiranju zakonodajnih problemov izrečene sodbe temeljitejše.

Na drugi strani bi si v skupno reprezentanco gospodarskega sveta združena stanovska zastopstva znabiti vendarle znale pridobiti tisto vpoštevanje, da bi se jim predlagali v izjavo vsi zakoni in važne naredbe, — zlasti pa da bi se jim priznala pravica do zakonodajne iniciative.

Svojih mnenj bi po naši zamisli ne smel oddajati gospodarski svet kot tak, ampak bi izdelavala svoja mnenja kot dosedaj posamezna razredna zastopstva posebej, le v slučaju soglasnosti bi se lahko oddalo tudi skupno mnenje.

Tako bi vprašanje sestave in majoritete ne igralo tako važne vloge, kakor bi jo sicer.

Važnejše kot vse to pa bi bila pravica do zakonodajnih iniciativnih predlogov, ki bi se predlagali faktorjem, ki jim pripada po zakonu pravica do zakonodajne iniciative.

Tako kadar bi proučeval predložene predloge, kakor v slučajih, da bi dal iniciativo za zakonske načrte, bi se mogel posluževati gospodarski svet poklicanih strokovnjakov ali komisij strokovnjakov.

Ti bi obdelali gradivo, tako da bi bilo mogoče izdati na podlagi tega vsakemu poklicanemu zastopstvu k temu referatu še svoje mnenje.

Tak način organizacije, ki bi pritegnil najboljše strokovnjake in intelektualne sile v službo zakonodaje. On bi bil boljši in ne dražji, kakor od slučajja do slučajja zasedajoče skupščine brez prave organizacije dela.

Mnenja smo, da bi bil to tudi način, ki bi delavstvu ne mogel škodovati.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

VSEM PODRUŽNICAM!

Z ozirom na obrambno stavko steklarjev v Hrastniku je sklenila Strokovna komisija:

1. Vsa Osrednja društva razven Osrednjega društva kemičnih delavcev pobirajo za stavko po 1 Din od člana in dne (5 Din na teden) po vseh svojih podružnicah.

2. Vse podružnice imajo sklicati članska zborovanja in pojasniti članstvu, da se je izvršil v Hrastniku neupravičen napad na vse delavstvo.

3. Nabiralne bloke in nabiralne pole se razpošljejo na vse podružnice, razven na podružnice Osrednjega društva kemičnih delavcev od Strokovne komisije.

4. Osrednje društvo kemičnih delavcev bo organiziralo za svoje članice obrambno akcijo samo.

Strokovna komisija za Slovenijo.

Seja KMO za Celje in predkraje dne 15. okt. 1924 je sklenila, da se skljuje za sredo 29. 10. 1924 ob 19. (7. zvečer) plenarna seja odborov vseh strokovnih organizacij v prostorih javne knjižnice »Svobode« v Celju, v hotelu pri »Kronici« na dvorišču.

Dnevni red: 1. Situacija; 2. Upostavitve tajništva in vprašanje tajnika KMO v Celju; 3. Finančni položaj sedaj in v bodoče in 4. Raznoterosti.

Pozivamo vse zavedne sodruge, da se te seje udeležijo, gre za delavsko solidarnost in za socializem! Odbor.

Železničarji.

Beltramova polomija v Ptuj.

Klerikalizem ima svoje glavne korene na kmetih, ki so se pa v zadnjih časih vidno začele sušiti, zaradi česar išče nadomestila na drugih poljih, za katera se preje ni zanimal ali pa mu je bilo grozdje prekislilo. Najmanj so imeli iskati klerikalci pri železničarjih. Bolj hvaležno polje so vsekakor imeli n. pr. pri viničarjih, za katere pa tudi niso vedeli preje, da postojajo ampak še tedaj, ko se je, za to, do dandanes najbolj izkoriščano maso ljudi, začela socialistična stranka zanimati. O, tedaj so postali klerikalci naenkrat silni ljubitelji viničarjev. Toda ta vodena ljubezen ni dolgo trajala: trajala je samo toliko časa, dokler niso s svojimi jim prirojenimi frazami odvrnili belega sužnja obširnih Slovenskih goric od resnične delavske strokovne organizacije, ter jih privezali na svojo mežnarsko. Sedaj se živ krst pri klerikalcih ne zveni več za viničarje, ki so menda po božji volji objekt veleposestnikov, grajščakov, tujih baronov in ne v redkih slučajih katoliških škofov ter kanonikov. Ti slednji še najslabše postopajo z ubogo viničarsko paro.

Viničarsko vprašanje so tedaj položili naši dobri kristjani ad acta. Tembolj so posvetili v zadnjem času svojo pozornost in skrb — železničarjem — ne zato, ker merda imajo železničarje veliko rajši kot viničarje, ampak zato, da jih odvrnejo od lastne strokovne organizacije in jih vklenejo v klerikalne spone, kot so viničarje. To pa se jim zdi tem lažje doseči, ker so železničarji razbiti. To priliko želijo tedaj črni gospodje izrabiti in izkoristiti. Svojo »Prometno Zvezo« so sedaj na novo preplekali in prebarvali, nastavili »strokovnega« tajnika in sedaj vabijo vse one železničarje, ki so »krščansko misleči«, da vstopijo in se zapisejo v družbo, kateri je dosedaj pripadalo par ducatov mežnarjev ali tretjerednikov. — Za nedeljo dne 28. septembra je bil uradno najavljen klerikalni železničarski shod v Ptuj, saj so bila vabila nalepljena tudi na uradne deske, kamor se sicer ne sme kaj družega neuradnega nalepiti in bil je najavljen na ta shod sam višji »strokovni« žebot. Toda Zebotu je nekaj smrdelo kot vrani smodnik in »izknajflac«. Dasi je bil pri jutranjem vlaku, vendar ni došel v Ptuj, ampak ga je jutranja megla zvela. Zato pa je naročil precej gobezdavega Beltrama, katerega so klerikalci že enkrat na indeks postavili, da pride trdo ledino za Korošca orat. In resnično Vam povem, da se je

ubogi Beltram mnogo bolj v Ptuj po-til, kot če bi bil resnično ledino oral. Kar curkoma mu je pot doli curljal. — Toda efekt je bil naravnost ničev. Ko je prišel Beltram v Ptuj, je videl takoj, da bo grozdje kislilo, zato je imel pred shodom generalno poskušnjo ali pa je šel k patrom Minoritom po žegen, ker so ga morali »pri belem križu« dolgo čakati (iz katerega so klerikalci napravili belega vola). Gospod »tajnik« je vedel, da je na shodu mnogo socialistov in le par klerikalnih podrepnikov, pa ni vedel, kako naj bi demagogijo začel. Od kraja je dal vedeti navzočim, da on reflektira samo na tiste železničarje, ki krščansko mislijo, drugi pa naj gredo, kamor hočejo. Ta krščanska strokovna želez. organizacija se mora trdno nasloniti na politično stranko SLS. Ko bodo vsi krščansko misleči zraven, tedaj bo mogoče rešiti delavce od kapitalističnega izkoriščanja. Priznava, da poslanci kakor tudi vlada, v kateri se nahajajo celi 4 klerikalni ministri, niso pravzaprav storili ničesar pozitivnega, pač pa so pokazali baje »dobro voljo«. Toda v bodoče bo to vse drugače. Poslanec, ki dobiva velikanske dijete, bo moral delati, moral bo pri vsakem glasovanju biti zraven in ne okoli flankirati, kadar so seje. Kateri poslanec pa ne bo pariral, tisti bo zletel in mi bomo postavili druge kandidate, ki ne bodo samo kmetov zastopali, marveč pred vsem železničarje! —

To je bilo jedro onega, kar je gospod Beltram povedal. Nato je hotel kar pobegniti in dosti truda so imeli sodruzi, da so ga zadržali, da je imel priliko slišati mnenje tudi tistih, ki po njegovem mnenju niso krščansko misleči, tedaj klerikalci. Sodrug Bahun iz Maribora se je oglašil k besedi in je pobijal klerikalno demagogijo zelo uspešno. Izvajal je med drugim tole: Mi vsi, kar nas je tukaj, mislim, da smo kristjani, saj smo bili vsi enako krščeni in gotovo ni nobenega juda ali mohamedanca tukaj. Čemu tedaj ljudi deliti na kristjane in nekrstjane. Proletariat izkoriščajo kapitalisti ne glede na versko prepričanje, vsled česar se delavci ne smejo deliti po veri niti po čem drugem, ako hočejo svoje pravice proti združenim krščanskim in nekrščanskim kapitalistom uspešno braniti. — To potrebo so delavci pred mnogimi desetletji spoznali in zato so se organizirali internacionalno in interklofesionalno, ker je tudi kapital tako organiziran. Pri bankah, v katerih se dandanes skoraj ves kapital koncentrira, ne vprašajo, kdo jih vodi, ampak samo kako in ne igra tam versko prepričanje prav nobene vloge, pač pa dobra valuta. Zato mora naša tendenca iti za tem, združiti ves proletariat, ki je itak danes skoraj popolnoma razbit. — Gospod predgovornik je napravil zelo taktično potezo s tem, da je takoj naglašal, da niso dosedaj klerikalni poslanci niti štirje ministri ničesar, zlasti za železničarje storili, ker je dobro vedel, da se mu tega očitka ne bo prihranilo.

Da, da. Toda to še ni dovolj! Klerikalni režim je mnogo storil — proti železničarjem. Le pogledjmo si nekatere stvari: Pred vsem se je vsem železničarjem, a najbolj najsiibkejšim, to je delavcem, zvišal dohodninski davek in sicer za 1000 do 1360%, reci in piši: **tisoč tristošesdeset procentov!** Kmečkim davkoplačevalcem se je lani zvišalo davek samo za 500% in kakšen krič je nastal. To, kar se je sedaj z delavci napravilo, je naravnost nezaslišano, to je atentat na njihovo eksistenco, saj se jim v gotovih slučajih več vzame na novih odtrgljajih, kot se jim da na povišku plač. Nadalje se obenem zvišuje prispevek za bolniški fond od 2 na 3%. To je nova krivica tembolj, ker železničarji nimajo možnosti, da bi kontrolirali, kako se s temi žulji gospodari.

Ironija je, da morajo železničarji sami vzdrževati bolniško blagajno, a od prevrata sem se tam absolutistično gospodari z njihovim denarjem, se z istim samovoljno razpolaga, namesto da bi se pustilo izvoliti zastopstvo iz vrst onih, ki plačujejo in s tem vzdržujejo blagajno, ki je njihova in njim namenjena. To je protizakonito in protizakonito je, da

se sedaj zopet od članov zahteva nove žrtve, ne da bi isti imeli najmanjšo ingerenco na upravo. Nadalje je sedanji minister za promet odredil, da dobe naši delavci pri prometu regulacijo plač še le s 25. avgustom in ničesar za nazaj, pri čem so ti delavci silno zapostavljeni za vsemi ostalimi tovariši v državi. Delavske plače se je začelo regulirati na jugu države že z oktobrom, a končalo se je s septembrom 1. l., tako da so prvi ravno eno celo leto preje dobili povišanje, kot zadnji. Seveda je to začel prejšnji režim in zato nima pravice sedanji odrekati delavcem doplačilo za tisti čas, za katerega so ostali poviške prejeli. Izgovori na premajhne kredite niso na mestu. Neki deputaciji je g. ravnatelj povedal, da doplačila sploh ne bo, ker se je v ta namen v proračunu vpostavljena dva milijona dinarjev črta. Nadalje se je pod tem slavnim režimom skrčilo količino režijskega premoška na izmero, ki ne zadostuje, a obenem povišalo ceno istemu, baje za »manipulacijo za kar celih 10 procentov, da bodo železničarji imeli priliko saj več plačati, če bodo manj premoška dobili! Tudi z redukcijo se je začelo železničarje begati, če tudi se je isto pozneje zopet preklicalo — ker je silno zašumelo, vendar pa je tendenca tu, da hoče klerikalna vlada vse tisto, kar je hotela Pašič-Pribečičeva, samo še v luč meri. Ironija je, če se pravi: davke bomo znižali pa se jih zviša, ironija, če govori o regulaciji plač navzgor, pa se jih ne zviša, ampak v obliki davka zopet vzame, če sam minister govori z delavci pa jim pravi, da vse to ne bo držalo, a ravno malo preje pa podpiše dekrete.

Vse to in še marsikaj, je sodrug Bahun gospodu Beltramu naštel, ki je vprašal, če je vsega tega sedanji režim kriv? Sodrug Bahun je rekel, da je za vse ono, kar se je izvršilo v času od kar je novi režim na krmilu, odgovoren ta, tudi če bi bil prejšnji sklenil, pa ne izvedel; saj bi lahko sistiral ono, kar že postojalo, a ne da ne bi mogel onega vstaviti, kar se še ni izvajalo. Vse to je g. Beltramu težko obležalo v želodec in začel se je silno potiti. Kričal je tako, da so vsi gosti »Pri belem volu«, pardon, »Pri belem križu« — bilo je ravno opoldan — pribežali v dvorano gledat, kaj se je zgodilo. Gosp. tajnik je rekel: »Če ni ta vlada še ničesar storila, je pa vsaj dobrovoljje pokazala, kar je povzročilo ironičen smeh. Neka ženska: »dobre volje se ne more v lonec djeti«.

O zedinjenju ali združitvi vseh organizacij je Beltram silno nasproten. Na vprašanje: kako bo on kandidate pri volitvah postavljati, ko je vendar pri SLS najmanj 80% kmetov, ki odločajo, kdo bo kandidiral in ne 10 ali 5% železničarjev, ni gosp. »dober« govornik vedel odgovora.

Takšna je klerikalna demagogija. Če bi klerikalci res hoteli delavstvu dobro, tedaj bi to morali tudi praktično pokazati in sicer pri samih sebi. Tega pa ne, ampak samo veliko gobezdajo, storijo pa manj kot najzadnji jud. Zato pa, sodrugi železničarji in tudi ostali delavci, ogibajte se grabežljivih volkov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblekah. Proč z njihovo ponarejeno robo. Vstopite v svojo lastno delavsko organizacijo in to je v Savez železničarjev Jugoslavije, kateremu ni protektor noben škof ali papež, ampak, ki je priključena veliki svetovni armadi proletariata v Amsterdamu.

Rudarska stroka.

Vodstvo Unije slov. rudarjev v Zagorju pozivlja tem potom z ozirom na predstoječi 4. redni občni zbor Unije slov. rudarjev, ki se bo vršil glasom pravil v mesecu marcu leta 1925 vse svoje podružnice, osobito njih blagajničke, da se potrudijo, kolikor največ mogoče s pobiranjem prispevkov, posebno pri zamudnikih, tako da bodo v stanju vse obračune poslati na Unijsko centralo v svrhu letnega računskega zaključka do 31. decembra 1924, najkasneje pa do 15. januarja 1925. Na poznejše obračune se ne bo moglo ozirati ter dotične podružnice ne bodo imele pravice do zastopstva na Unijskem zboru. Obenem pozivamo vse člane Unije slov. rudarjev, da gredo v fem oziru svojim podružničnim blagajnikom na roko, s tem da vsak nemudoma izvrši svojo organizacijsko dolžnost. Zakaj le na ta

način, ako bomo točno in vestno izpolnjevali naše organizacijske dolžnosti in se zavedali važnosti tega, bomo dokazali, da naša organizacija ni bolna, temveč zdrava. Da so pa bolni oni, kateri odpadejo. — Vodstvo.

Hrastnik. Cenjeni sodrug urednik! Dovolj, da Ti nekoliko orišem razmere pri našem tukajšnjem rudniku, da bo vsaj nekoliko javnosti znano in mogoče pride tudi nekoliko do ušes onih, kateri imajo vedno na jeziku vse dobro za nas rudarje, ki so pa dejansko pravzaprav povzročitelji vsega zla, katero se nad nami izvaja. Že nad tri leta, odkar se je je naša odporna sila zlomila po zaslugi raznih kričačev, doživljamo udarec za udarcem, poraz za porazom od strani Trboveljske družbe. Že smo mislili, da bo vendar tudi ta, kakor vsaka druga reč dosegla svojo mejo. Pa zmotili smo se. Trboveljska družba in ž njo v zvezi mednarodni kapital gre za tem, da izčrpa iz nas ubogih rudarjev zadnjo kapljo krvi. Ne samo, da naši zaslužki niti v najmanjem ne zadostujejo za preživljanje nas in naših družin. Naše obratovodstvo se tudi kolikor mu je največ mogoče, da nam naše delovne pogoje še poslabša. Navzlic temu, da družba pravi, da nima odjemalcev za premog in nam reducira delavnike, nas njeni priganjači priganjajo k vedno večjemu garanju. Zahteva se od nas, da moramo izrabljen les spravljati z nadurnim delom. Pri vsem tem pa vodstvo rudnika popolnoma zanemarija izvedbo varnostnih naprav po rovih. Tako na primer je oporno lesovje v tako slabem stanju, da vozači s svojimi vozčki po progah izbijajo podporno lesovje, kar ima največ za posledico zasutje. Le slučaju je pripisati, da se pri nas ne zgode večje nesreče. In ako je delavstvo pod takimi okolnostmi ovirano pri svojem delu, takrat se nas pokliče na raport, ravno tako kakor pod »K. k. Kriegsdienstleistungsgesetzom«, kjer se nam potem zagrozi z upisanjem v črno knjigo ali pa nas osreči z visokimi denarnimi kaznimi do zneska 75 Din. Ni čudno, da pod takimi razmerami čim dalje bolj propadamo. In da vsi oni rudarji, katerim je količkaj mogoče, zapuščajo to gnezdo trpljenja, kakor miši potapljaajo se ladjo, ter gredo v tujino, da si poiščejo boljšega kruha, katerega jim njih domovina noče dati. Vendar mnogo nas je še, ki ne moremo njim slediti in zato se tudi tem krutejše z nami postopa. Zakaj družba dobro ve, da je naša odporna sila slaba. Ampak družba naj tudi ve, da bo nas njeno trpinčenje vzdramilo iz našega vsakdanjega spanja in teme nezavednosti. Rudarji, trpinči, da, vzdramiti se bomo morali, oživeti bomo morali našo odporno silo, strniti bomo morali naše vrste v ono mednarodno proletarsko armado, katere namen je premagati vse one, kateri nam pijejo danes našo srčno kri. Zatoraj rudarji, ako hočete boljše bodočnost, ako hočete postati svobodni ljudje in ne hlapeci kapitala, organizirajte se takoj pri Uniji slov. rudarjev. Zakaj, ona je tista organizacija, katere nam je vse pridobila, kar smo kdaj dobili, a vse to so nam pa sedaj vse ostale organizacije napravile. — Rudar.

Splošna delavska Unija.

Mezdne obravnave keramičnih delavcev v Gotovljah končane.

Vsled svoječasnega znižanja plač delavcem (glej podrobno poročilo v »Delavcu« št. 27. z dne 3. julija pod »Prvi strel je padel na kolektivno pogodbo, strokovno organizacijo in delavske mezde; 23% znižanja dosedanja prejemki«) so se vršila razna pogajanja in nič več kot trikrat je morala posredovati Delavska zbornica za Slovenijo. Tajništvo SDU je vložilo obširno spomenico, po kateri se morajo plače fiksirati tako za mezdne in za akordne postavke posebej. Pri mezdni obravnavi se je dosegla zopet ona plača, ki je obstajala pred znižanjem, zlasti starejšim delavcem je to zasigurano, nastale so le nekatere izjeme vsled uvrstitve delavcev v različne kategorije.

Plače torej iznašajo:

- a) za profesioniste 6 Din na uro;
- b) za profesioniste 5.50 Din na uro;
- c) za profesioniste 5.25 Din na uro.

Pomožni delavci kvalificirani 5.—, 4.50 do 4.75 Din; pomožni delavci nekvalificirani 4.—, 3.75 Din; ženske brez kva-

lifikacije 3.— Din; slikarice in druge 3.50 do 3.75 Din.

Za sukače (Dreher) se je določila akordna tarifa po vzoru drugih keramičnih tovarn v Jugoslaviji.

Spomenica je vsebovala še naslednje splošne določbe:

1. Delavski tovarniški zaupniki (Betriebsrat) porazdele sporazumno z ravnateljem podjetja delavstvo v kategorije. Vsak nastali nespোরазum razsodi definitivno razsodišče, katero izvolijo delavci polovico razsodnikov, ostalo polovico pa imenuje podjetje, oziroma ravnateljstvo, ta odbor si izvoli iz tovarniškega osebja predsednika, ki odločuje le tedaj, kadar so glasovi razpolovljeni.

2. Delavci se sprejemajo v službo potom borze dela v smislu določil § 102., odstavek 2. zakona o zaščiti delavcev. Te posle vodi podružnica keramičnih delavcev Splošne delavske Unije v Gotovljah, ki posluje glasom svojih pravil kot borza dela smiselno po § 106. cit. zakona.

3. Mezde, oziroma zaslužek se izplačuje tedensko v zavilih kuvertah, na katerih je označena vsota zaslužka po urah in akordnih postavkih; razvidni morajo biti vsi odtegljaji kakor:

- a) predujmi,
- b) bolniško zavarovanje,
- c) drugi morebitni nepredvideni odtegljaji.

4. Vsako nadurno delo se plača 50% več od normalnega dela, t. j. od normalnih delovnih ur navedene po tem dogovoru, ki presegajo več kakor 8 ur dnevno, odnosno 48 ur tedensko.

5. Nadure se opravljajo le tedaj, če je to nujno potrebno za obrat (izjema je dovoljena le pri kurjačih, kateri kurijo peči nepretrgoma). Nadurno delo se pa plača tudi kurjačem.

6. Dovoljenje za nadure si mora pridobiti podjetje od Oblastne inspekcije dela, katera izda tako dovoljenje še le tedaj, ako delavska strokovna organizacija in obratni zaupniki ne ugovarjajo in če ni brezposelnih delavcev, katerim bi nadurno delo zaposlencem škodovalo in sicer toliko, da bi nezaposleni ne prišli do dela. Sicer pa veljajo tudi določila § 15., odst. 1. do 5. zakona o zaščiti delavcev.

7. Ob nedeljah in praznikih (mišljeni so le oni prazniki, ki so razvidni pod točko 9. tega dogovora) se plača 100% povišanje.

8. Za izraz »noč« veljajo določila zakona o zaščiti delavcev § 19.

9. Kot prazniki veljajo 1. maj, Velikonočni in Binkoštni ponedeljek, Vsi svetniki, Božič in Novo leto.

10. 1. maj je prost in se sploh ne dela.

11. Mladoletni delavci in ženske brez razlike starosti, se ne smejo uporabljati za nočna in nadurna dela.

12. V podjetju se priznava »Splošna delavska Unija Jugoslavije«, kakor tudi njena podružnica v Gotovljah kot organ označene organizacije v smislu 35. zakona o zaščiti delavcev; priznajo se tudi obratni zaupniki v smislu § 108. cit. zakona.

Na gorajšnje spomenico je ravnatelj g. Dobrovsky dne 20. avgusta 1924 pristal, vendar si je izprosil, da se ima nekatere točke pri akordih popraviti ter bo nato podpisal pogodbo. Gospod Dobrovsky je uporabil to priliko za to, da je sestavil zapisnik po svojem, kateri bi naj nadomestoval kolektivno pogodbo. Na ponovno posredovanje od strani Delavske zbornice se je pa izgovarjal, da ni imel namena splošne določbe spodriniti.

Gospodu Dobrovskiju smrdi delavska organizacija, kakor tudi njegovemu Geroldu, kateri je glavni krivec protizakonitosti v gotovljski tovarni. Gerold in novodošli Dobrovsky bi želela, da socialni zakoni sploh izginejo iz sveta, ker bi protekcija zopet cvetela v tovarni. Največ so pa krivi tisti delavci, kateri se slinijo okrog nadutežev in obrekujejo naše sodruge. Naši člani se zavedajo, da bo normalno in pravično razmerje med delavstvom v Gotovljah nastalo še le tedaj, kadar ne bo več podkupljenih duš okrog Geroldove stranke.

Tekstilna stroka.

Tržič. Z ozirom na notico, ki je bila v listu od 10. oktobra 1924 št. 38 objavljena na četrti strani v prvi koloni pod naslovom: »Tekstilna stroka. Iz Tržiča«,

ki se začenja z besedami: V tukajšnji predilnici in tkalnici vladajo...« in se konča z besedo: »...Razumete!«, smo prejeli po § 19. tiskovnega zakona sledeči popravek:

»Z ozirom na notico v našem listu z dne 10. oktobra 1924, št. 38, stran četrta izjavljamo, da ni res, da 18 letni sinček nadmojstra Böhma v Tržiški predilnici v tovarni hruli osivele mojstre kakor šolarčke, ni res, da ima še večje korajžo pri ženskah in tudi ni res, da je nekoč nahrulil ženske, katere že čez 30 let delajo v tovarni, z najgršimi psovskami — marveč je res, da ne hruli v tovarni osivelel mojstrov, kakor šolarčke in je res, da ni nekoč nahrulil ženske, katere že čez 30 let delajo v tovarni, z najgršimi psovskami.«

Ljubljana, 16. oktobra 1924.

Opomba uredništva: Po § 19. se da vse popraviti. Uredništvo mora popravke po § 19. prinašati, ne da bi smelo preiskovati, ali so resnični.

Živilska stroka.

Ptuj. — V ponedeljek dne 29. septembra 1. se je vršilo mezdno pogajanje med Zadrugo pekov in pekovski pomočniki v Ptuj. Udeležil se je tega pogajanja zastopnik Delavske zbornice s. Kopač, od strani Krajevnega medstrokovnega odbora v Mariboru s. Čeh. Doseglo se je povišanje tedenske plače od 200—250 K. Nadalje 8 dnevni plačani dopust po enoletnem nepretrganem poslovanju v podjetju. Delovni čas se je uredil tako, kakor predpisuje »Zakon o zaščiti delavcev«. Odpravilo se je deloma stanovanje pri mojstrih, tako, da družinskim očetom ni več, kakor dosedaj, prisiljeno se zvečer odstraniti od svoje družine ter se ob 8. uri podati k mojstru spat, da mu je bil na razpolago vsak čas. Lep uspeh so dosegli pekovski pomočniki v Ptuj ter je sedaj njihova dolžnost, da se trdno drže svoje pogodbe, katero so si priborili potom svoje stare organizacije, ki jim bo tudi v bodoče ščitila njihove pravice, če se bodo pomočniki zavedali pomena organizacije in delavske solidarnosti.

Oblačilna stroka.

Občni zbor Osrednjega društva oblačilnih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 9. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsedstva.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Volitve novega odbora in nadzorstva.
5. Naš položaj.
6. Razno.

Kraj občnega zbora se naznani v prihodnji številki.

Vestnik „Svobode“.

Sodrugi, sodružice!

Vsi občutimo potrebo poglobiti našo izobrazbo. Izobraževalni odsek Svobode si je zato po nalogu centralnega odbora Svobode nadel nalogo, da priredi v teku zime 1924/1925 celo vrsto tečajev iz posameznih predmetov. Posamezne predmete bodo predavali profesorji in drugi strokovnjaki v tečajih, ki bodo predavali profesorji in drugi strokovnjaki v tečajih, ki bodo trajali 16 do 24 ur, tedensko vsak predmet 1 uro.

Način teh predavanj je zamišljen tako, da se bodo poslušalci s snovjo toliko seznanili, da si bodo svoje znanje v dotičnem predmetu poglobili.

V načrtu so sledeči tečaji:

1. Tečaj o delavskem zakonodavstvu s pravnega in organizatoričnega stališča (24 ur) — posebno važen za strokovničarje!
2. Najnovejša razdobja v zgodovini človeštva (16 ur).
3. Obči zemljepis in zemljepis Jugoslavije (16 ur).
4. Pomen prirodopisnih ved v modernem življenju (16 ur).
5. Uvod v narodno gospodarstvo (24 ur).
6. Iz zgodovine socialističnega gibanja (16 ur).
7. Društveno knjigovodstvo (16 ur) posebno važno za vse funkcionarje vseh delavskih organizacij.

8. Slovenski pripovedniki in pesniki (16 ur).

9. Umetnost in delavstvo (skupaj 16 ur). Namen: Delavskim vrstam približati umetnost, njeno lepoto in radost, naučiti črpati iz umetnosti za življenje.

- a) leposlovje (4 ure);
- b) upodabljajoča umetnost (4 ure);
- c) glazba (4 ure);
- d) dramatika (4 ure).

10. Govorniški tečaj. (24 ur). Namen: S poukom in vajami usposobiti delavca, da zamore samostojno kot govornik nastopati.

Tečaji se vrše v prostorih 3. državne realne gimnazije v Betovnovi ulici.

Vsak obiskovalec zamore obiskovati eden ali več tečajev, kakor mu je drago; ni potrebno, da obiskuje vse tečaje. Če pa se prikloni za obisk katerega tečaja, pa je dolžan tečaj obiskovati do konca.

Za vsak tečaj se more prijaviti vsaj 10 obiskovalcev.

Vsak obiskovalec plača kot prispevek k stroškom za vsako uro 1 Din sproti ali skupaj za več ur.

Začetek teh tečajev bo v začetku no-

vembra in bodo priglašeni dobili pravočasno obvestilo o začetku predavanj.

Prijave za tečaje sprejemajo do 27. t. m. Strokovna komisija in vsa osrednja strokovna društva v Ljubljani, Svoboda in njene podružnice v Ljubljani in okolici, DTE, Konzumno društvo za Slovenijo in njegove prodajalne v Ljubljani in okolici, Zveza delavskih žena in deklet, upravni odbor UDR in pokrajinsko tajništvo SSSJ in krajevna pol. org. SSSJ in krajevna pol. org. SSSJ v Ljubljani ter na Viču.

Sodrugri in sodružice, vabimo Vas, da se v častnem številu prijavite za obisk teh tečajev!

Na vsestransko željo podaljšamo rok za prijave za obisk zgorajšnjih tečajev do 27. t. m. Za ta teden (20.—26. t. m.) objavljen začetek tečajev se preloži za 14 dni, ter prične tečaji 3. novembra 1924 in bomo spored predavanj in vse podrobno pravočasno objavili v našem časopisu ter potom okrožnic vsem prijaviteljem.

Priglasne pole vrnite zanesljivo do 28. t. m.

Izobraževalni odsek Svobode.

Na zadnjem kongresu so prosili tudi komunisti za vstop v stranko. Bili so pa z veliko večino odklonjeni.

Velik napredek strokovni organizacij na Švedskem.

V prvi polovici 1924 je število strokovno organiziranih članov na Švedskem ponovno narastlo. Decembra 1923 je štela strokovna zveza 315.022 članov, leta 1924 pa 336.848. —

Kovinarji štejejo 60.000 članov.

Ta napredek v organizaciji se kaže tudi v naraščanju politične moči.

Pri zadnjih volitvah so dobili socialisti na Švedskem 102 mandata in so prevzeli vlado.

Odmera osebne dohodnine.

Unija slovenskih rudarjev je opozorila v posebni vlogi delegacijo ministrstva financ na krivične davčne postavke pri odmeri osebne dohodnine; obenem je protestirala proti pobiranju 1/2% takse za priznanico pri izplačevanju mezd in zahtevala naj se delavske organizacije obvešča o davčnih predpisih za dohodnino. Na to je dobila Unija tale odgovor:

Unija slovenskih rudarjev
v Zagorju.

Na resolucijo, sklenjeno na javnem shodu dne 10. avgusta t. l. mi je čast pripomniti, da resolucijo sočasno predložim ministrstvu financ, generalni direkciji neposrednih porezov v Beograd, ki zbira gradivo za reformo in izenačenje direktnih zakonov.

Pobiranje 1/2% takse za priznanico pri izplačevanju mezd, je utemeljeno v tarifni postavki 33. zakona o taksan in pristojbinah, ki velja brez izjeme za vse.

Glede nadaljnje prošnje, da bi davčna oblastva še posebej opozarjala delavske zbornice o razgrnitvi predpisnih izkazov, pa mi je čast pripomniti, da je sedaj postalo to brezpredmetno, ker sem z odlokom z dne 10. junija 1924, št. A I 3398 ex 1924 odredil, da je odslej obveščati vse dohodnini zavezane osebe individualno s posebnim ob-

vestilom, ki nadomešča odmerni izkaz pri županstvih.

Delegat: Šavnik.

Ta odgovor je važen za vse delavstvo. Posebno opozarjamo na to, da bo odslej vsak delavec zopet sam dobival predpise o osebni dohodnini. Vsak delavec se bo sedaj lahko pobrigal za to, da se bo pravočasno pritožil proti morebitnim nepravilnim odmeram.

Po toči zvoniti je prepozno.

Zbirajte za stavkovni sklad steklarjev v Zagorju, Hrastniku in Straži!

Pouk in razvedrilo.

Prevelika zahteva: Gost: »Vi ste mi vendar obljubili, da mi boste pripravili prašičja uha. Mar li ne?« — Natakar: »Če pa mesar nobenih nima. Ali naj jih odrežem sebi?«

Vprašanje: Kaj imajo device pred pustom najraje pred roko?

Odgovor: Zlog-Po—! (Po-roko.)

ZAHVALA.

Podpisani se tem potom zahvaljujem vsem sodrugom, ki so mi v moji bolezni pomagali z nabrano vsoto Din 532.25, posebno pa s. Šternu, ki je s pobiranjem pričel. — Ivan Havnik, Črna pri Prevaljah.

ZAHVALA.

Podpisani se tem potom najpristréneje zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam, ki so mi priskočili ob času moje bolezni na pomoč z zneskom 351.05 Din.

Matevž Najovnik, Črna.

V imenu GRSI:

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Mednarodno delavsko gibanje.

Vprašanje inozemskih delavcev v Franciji. (I. G. B.)

Vodstvo francoskih strokovnih organizacij je napravilo glede vprašanja inozemskih delavcev, ki postaja za Francijo vedno bolj aktualno, važne sklepe.

V Franciji dela sedaj okrog 800.000 italijanskih, 500.000 poljskih in mnogo delavcev drugih narodnosti, ki se vseljujejo brez metode in kontrole. Delodajalci se poslužujejo teh inozemskih delavcev zato, da pritiskajo na plače. Tako se je zgodilo n. pr. v slučaju poljskih delavcev, da je prišlo ž njimi tudi par duhovnikov in škofov, ki so ustanovili delavcem v očitnem nasprotju z zakonom z l. 1884 samostojne strokovne organizacije, kar seveda vsako pravo strokovno delo onemogoča. Tudi v Franciji gresta reakcija in komunizem roko v roki. Moskovska internacionala dela enako kot reakcionarji na to, da bi ustanovila s pomočjo tujih delavcev or-

ganizacije, ki bi francoske strokovne organizacije razbijale.

Francoska strokovna zveza ni proti priseljevanju tujih delavcev, ki je bilo že pred vojno potrebno. Je pa proti temu, da bi se vršilo to vseljevanje potom agentov, ter zahteva, da se vrši vseljevanje potom posredovalnic za delo, ki imajo pregled čez delovni trg.

Samoobsebi umevno je, da bo francoska strokovna zveza proti desorganizatoričnemu rovarjenju priseljencev najostreje nastopila.

Kako je sestavljena angleška delavska stranka?

Angleška delavska stranka je zveza, katero tvorijo: 102 strokovne organizacije in 5 socialističnih političnih organizacij.

Vseh članov šteje stranka 279.276 iz vrst strokovnih organizacij in 31.000 članov, ki ne pripadajo strokovnim organizacijam.

ZASTONJ

ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovinotiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadruzi

Jugometalija

r. z. z. o. z.

splošna kovinska industrija

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18

Telefon šte. 729

J **JOHAN**
se dabi v vseh
specerijah
prodajalnah

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja 70D, na pol belo 90 D, belo 100 D, bolše 120 in 150 Din, mehko jak puh.

200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. — Pošiljate carine prosto, proti povzetju od Din 300 naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, LOBEZ št. 82 pri Pilznu, čekoslovaška. Poštne pošiljke gredu iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: im. »Franck« in »kavni mlinček«.

»Pravi : FRANCK : z mlinčkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Pupilarnovaren in koristen denarni zavod celjskega mesa

Mestna hranilnica v Celju

v lastni palači pri kolodvoru

Vsi hranilni posli se izvršujejo najkulantneje, hitro in točno. Ugodno obrestovanje. — Pojasnila in nasveti brezplačno.

Ustanovljena leta 1864. — od trajnim državnim nadzorstvom. Vrednost rezervnih zakladov znaša nad **Kron 25.000.000.**

Za hranilne vloge jamči mesto Celje s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

POZOR! Delavec in delavka!

Težko zaslužiš svoj denar, zato pa, ko kupuješ, kupi dobro trpežno blago samo **Čehoslovaški izdelek** pri

„**Češniku**“, Ljubljana, Lingarjeva in Stritarjeva ulica.

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, blago za mantelne, velur, pliš, astrahan, tiftin. Posteljne odeje lastnega izdelka, porhetaste odeje, koci, garniture, ogrinarke, kocke, plete i. t. d.

Vse po znatno znižani ceni. **Protijamstvu na obroke po navadnih cenah.**